

A ruhagyári példa

Egy hónapja már, hogy szerte az országban elkezdődtek a KISZ-szervezetek értékelő és vezetőségválasztó taggyűlései. Ezekben a hetekben Szegeden 700 alapszervezetben készítenek számvetést a múlt évben végzett munkáról. A napokban egy KISZ KB dicsőítő oklevélre javasolt KISZ-kollektíva taggyűlésére látogatunk el a Szegedi Ruhagyárra.

Eredményes esztendőnek minősíthette a tavalyit a Komócsin Zoltán nevű viselő alapszervezet, melynek 52 tagját öt különböző terület — az üzemgazdasági, a kereskedelmi főosztály, a ttnk, az óvoda és a bölcsőde, valamint a gyártmányelőkészítési osztály — fiataljai alkotják. Nem kis feladatot jelentett a vezetőségnek, hogy jó szervezéssel megfelelően aktivizálja a sajátos összetételű közösséget. Az évközi munkában egy pillanattal sem volt kétséges az akcióvá s kerek: a KISZ-vezetők közötti okos munkamegosztás, a jó „csapatszellem” meghozta gyümölcsét.

Az alapszervezet gazdasági munkájával elsősorban a gyártás előkészítését és kiszolgálását segíti. A KISZ-tagok a vállalatuknak teljes mértékben eleget tettek. A KISZ-radar keretében folyamatosan ellenőrizték az öltönyök párosítását, a sablonok pontosságát. Négyháznegy-

ven óra társadalmi munkát végeztek, ott voltak a kommunista műszakokon, a szállítási csoport fiataljai pedig felújították a vállalati gépkocsikat. A laborosok a szegedi ifjúsági napok dekorációinak elkészítésében segítettek, s beneveztek a Ki minnek mestere? vetélkedőre. Szabad időben tevékenységüket számos kulturális rendezvény, klubdelután, baráti találkozó színesítette. A sportpálya elkészültével a lányok kézilabdá-, a fiúk labdarúgócsapatot alakítottak. Megnyertek több üzemi kupát, részt vettek az asztaliteniszbajnokságon. Rendszeresen patronálják a tarjáni 1-es számú és a pusztazeri általános iskola alsótagozatos kisdíkjait. Tavaly bábfigurákat, szemléltető eszközöket készítettek a gyerekeknek. A ruhagyári ifjúkommunistáknak együttműködési szerződésük van a Kossuth laktnya KISZ-szervezetével, s rendkívül jó a kapcsolatuk a népfőnt rókusi körzeti bizottságával.

A tartalmas beszámoló, melyet Komócsin Zoltán KISZ-titkár ismertett, mindenki meglepéssel fogadta. Egy-két hozzászóló azért megjegyezte, hogy az akcióprogram sikeres megvalósításában néhányan nem vettek részt. Horváth Sándorné, az V-ös számú pártalapszervezet titkára és Hadák Attila, a ruhagyári KISZ-bizottság

titkára elismerően szölt az alapszervezet múlt évi eredményeiről. Arra kérték a fiatalokat, hogy lelkesedésük a jövőben se csökkenjen.

Csupán az egyéni vállalkozók értékelésekor vált kissé paprikássá a hangulat. A vezetőség ugyanis azt javasolta, hat fiatalnak fűgesszék fel KISZ-tagságát. Közülük ketten jöttek el a gyűlésre, a négy távollevő előzőleg bejelentette, hogy nem kíván tovább KISZ-tag lenni. Akik rossz minősítést kaptak, családi okokra, tanulmányaikra, a többiekétől eltérő munkaidejükre hivatkoztak. A titkár szigorú volt. Példákat hozott föl arra, hogy mások is tanulnak, családjuk van, mégis teljesítették vállalkozásukat. A taggyűlés elfogadta többek védekezését. Bizalmat szavaztak nekik az idei mozgalmi évre, annak reményében, hogy ezen túl nem hanyagolják el a rájuk váró megbízásokat.

A vezetőség újjáválasztása könnyen ment. A szavazóknak nem kellett sokat gondolkodniuk azon, kit jelöljenek a titkári, a kulturális, vagy éppen a sportfelelősi posztra. Nagy fogadalmakat senki nem tett, de hangzatos kijelentések nélkül is érződött: a Komócsin Zoltán KISZ-alapszervezetben a sikeres évről évről jó évkedés követi majd.

R. I.

Nézőpont kérdése?

Dicsekszik egy környékbeli szakszervezet elnöke. Sorolja eredményeit, amelyek valóban figyelemre méltóak. Okosan és jól gazdálkodnak, értelmesen, célszerűen fejlesztik gazdaságukat. Számokat is idéz közben a tavalyi eredményekből. Például: 2,4 millió forint volt a nyereségük, 3,2 millió forint dotációt kaptak az államtól, s 800 ezer forint adót fizettek. Még azt is hozzáteszi, hogy hitel nélkül gazdálkodnak, fejleszté- nek, hogy a kamat se rövidítse meg őket.

Két szám hallatán aztán fölkapja a fejét az ember. Nyereség 2,4 millió, állami támogatás 3,2 millió? Hogy is van ez? Hiszen akkor a jól gazdálkodó szakszervezetnek nemhogy a teljes nyereségét, hanem annál valamivel többet is az államháztartás fizette?

A kérdésre az elnök kissé sértetten felel: megdolgoznak, ők azért a pénzért. Nem ingyen kapják. Különbözteti földjára az, mivelhogy kedvezőtlen adottságok között gazdálkodik a szakszervezet, jobbra homokos talajon...

Panaszkodik egy szegedi ipari szakszervezet vezetősége. Hosszú éveken át volt egy biztos exportpiacuk. Berendezkedtek rá, nagy kapacitású gyártósorokat állítottak össze. Néhány hónapja megváltozott egy-két szabályozó, s ezzel ez az exportjuk gazdaságtalanul vált. Azóta már találtak egy-két vevőt, aki konvertibilis valutával fizetne, és jó árat termékeikért, csak hogy kis szériákra tartanának igényt. Ehhez pedig át kellene szervezni gyártósoraikat. Sőt, az sem biztos, hogy a jelenlegi létszámot meg tudják tartani.

Segítséget kérnek hát ebben is, abban is, mondván: ők jól dolgoztak, nem tehetnek arról, hogy közben megváltoztak a szabályozók...

Ha gazdasági vezetőkkel beszélget az ember, sokszor érez mostanában lemondó tehetetlenséget a hangjukban. „Nehezebbek, szigorúbbak lettek a gazdasági feltételei” — halljuk lépten-nyomon, s egyik-másik vezető sokszor úgy érzi, hogy reménytelen helyzetbe került, hogy méltánytalanul ragynak a nyakába ilyen terheket. Hiszen ő jól dolgozott!... Hiszen ő eddig is megdolgozott a vállalat pénzéért, életképességéért!...

Valóban méltánytalanok lennének ezek az új terhek? Valóban „szigorúbbak” lettek a gazdasági feltételei? — Ezeket a kérdéseket már csak azért is fel kell tenni, mert — mint az köztudomású — az idej esztendő nem rendkívüli év, hanem csupán kezdete egy folyamatnak. Egy időszaknak, amelyben ezek a „terhek”, ezek a „szigorúbb” feltételek egyre kifejezettebben fognak érvényesülni a népgazdaságban.

Dehát miről is van szó voltaképpen? Hát nem kell segíteni a rossz adottságok között gazdálkodó mezőgazdasági szakszervezetet, hogy legalább megközelítően egyenlő partnere legyen a jó földekkel rendelkező gazdaságoknak? Hát nem kell támogatni a nagy

szériájú, biztos piacra menő exportot? A válasznak alighanem valahogyan úgy kell hangzania: igen, támogatni, segíteni kell, de nem minden áron.

Igaz, a rossz adottságok között gazdálkodó szakszervezetek az idén is, sőt, föltehetően jövőre is kapnak majd állami támogatást, s ezzel vezetőik is megnyugodhatnak, a mi igazságérzetünkön nem is beszélve. Csakhogy az igazságosság a gazdaságpolitikában nem bizonyos, hogy célravezető kategória. Pár hónapja ugyanis egy debreceni tanácskozáson teljes joggal kelt ki az ilyen juttatások ellen a Pénzügyminisztérium egy magas beosztású tisztviselője, mondván: — Ezekkel a juttatásokkal sokszor csak azt segítjük elő, hogy a gazdaságok olyasmibe is belevágjanak, ami ellentmond adottságaiknak, helyzetüknek, amit — ők is tudják — képtelenek gazdaságosan művelni. De azt is jól tudják, az államtól úgyis kapnak majd támogatást, s így nyereséssé válhat az, ami voltaképpen veszteséges. S ami a legnagyobb baj, sok gazdaságnál emiatt adottságaik ellenére alakul a termelési szerkezet, mivel az állami támogatás biztosabb, és néha kifizetődőbb is, mintha a saját körülményeik között is rentábilis modell kidolgozásának és megteremtésének olykor bizonytalan, s némiképpen kockázatos útját választanák...

Pedig akárhogy is nézzük, manapság éppen a kényelmesebbnek tűnő út lehet bizonytalan, mert nem biztos, hogy az államháztartás örökkön-örökké akarja és tudja fedezni az ésszerűen gazdasági szerkezetből adódó veszteségeket. Márpedig ha az ilyen támogatásokat csökkentik vagy megvonják, nagyon nehéz, vagy éppen lehetetlen lesz néhány hónapon belül értelmesebb, célszerűbb, mankó nélkül is életképes termelési szerkezetet kialakítani.

S vajon valóban „szigorúbb” feltételek közé került az emlegetett ipari szakszervezet?

vetkezet? A szakszervezet minden bizonnyal. Csak hogy mi, összességében a magyar állam már évek óta ilyen „szigorú” követelmények között gazdálkodik. És azt még senki sem hallotta, hogy az állam panaszkodott volna a „szigorúbb” követelmények miatt. Legföljebb arról hallottunk, hogy megváltoztak a világgazdaság realitásai, s hogy a magyar állam milyen erőfeszítésekkel próbál alkalmazkodni az új helyzethez. Igaz, jó pár évig nem vettük túl komolyan mindezt, mert hiszen a vállalatok alig-alig érezték meg a világgazdaság fűdögölő jegeit. S mivel az állam a termelői árak s az export támogatásával nem érezte a vállalatokkal, hogy milyen változások történtek a világgazdaságban, a vállalatok nyilván nem igen alkalmazkodtak ezekhez a változásokhoz, s végeredményben nyilván az állam alkalmazkodása sem lehetett túl eredményes. Hiszen, ami a gazdasági viszonyokat illeti, nyugodtan elmondható: az állam mi, a termelői egységek (vállalatok, szakszervezetek) vagyunk...

Nézőpont kérdése, hogy sértődött-e, az eddigi — sokszor irreális — feltételek szerinti jó munkára apelálva túl szigorúnak tekintjük-e az új feltételeket, vagy természetesnek fogva föl a változásokat, megpróbálunk alkalmazkodni hozzájuk. Igen, a felfogás lehet nézőpont kérdése is, de az eredmény így is, úgy is ugyanaz kell, hogy legyen. Vagyis: nem élhetünk önálló (mert úgy mindenképpen lassan elszegényedő) szigetként a világban, hanem alkalmazkodnunk kell az új realitásokhoz. Igaz, az állam most is csak fokozatosan teszi ki a vállalatokat, szakszervezeteket a világpiac hatásainak. Am, ahol okosak a vezetők, már most többet tesznek annál, mint amit az új szabályozók rájuk kényszerítenek. Többet tesznek, vagyis felkészülnek egy talán nehezebb, de mindenképpen mozgalmasabb, értelmesebb, sőt egy gazdagabb jövőre.

Szávay István

Moszkvai Rádió

Tanácsköztársasági pályázat

Magyar hallgatói számára a Moszkvai Rádió pályázatot hirdet a Magyar Tanácsköztársaság 60. évfordulója tiszteletére. A testvéri magyar nép e nevezetes évfordulójáról a Szovjetunióban is széles körben emlékeznek meg, a foglalkozik a jubileummal a rádió és a televízió. A pályázóknak öt kérdésre kell válaszolniuk:

1. Melyik magyar rádióállomás lépett először kapcsolatba 1919 márciusában Szovjet-Oroszországgal, és a Magyar Tanácsköztársaság vezetői közül ki adta hírül Moszkvának a magyar proletariátus győzelmét?

2. Kik azok a magyar internacionalista forradalmárok, akik találkoztak Lenin-

nel? Jelölje meg a találkozás időpontját is.

3. Mit tud az oroszországi internacionalisták részvételéről a tanács hatalomért, vívott harcokban Magyarországon?

4. A húszas években melyik szovjet megyében volt a szovjethatalom vezetője Kun Béla? Napjainkban milyen kapcsolatot tart fenn ez a megye Magyarországgal?

5. Napjainkban milyen formában öltetnek testet a szovjet —magyar internacionalista barátság hagyományai, amelyeknek alapját a forradalom éveiben rakták le? Emelítsen konkrét példákat.

A válaszok postára adásának határideje 1979. március 21. A győztesek nevét 1979. május elsején, a moszkvai rádió magyar nyelvű adásában közli. A nyertesek kaptak a Moszkvai Rádió értékes ajándéktárgyait sorsolják ki. A pályázók leveleiket a következő címre küldjék: Szovjetunió, Moszkva, Rádió, magyar osztály. A borítékra tüntessék fel: pályázat.

(APN)

Kórházi menü

Megoszlanak a vélemények — Problémák

Mi kerül a beteg tányerjába? A kérdésre nem könnyű válaszolni. Kezdjük talán egy kis számmal:

Az ország gyógyintézeteiben 90 ezer ágy van, vagyis naponta ennyi beteg kezeltetéséről kell gondoskodni. Az előírt ételmennyiség átlagsúlya személyenként 1,5 kilogramm, értéke: 22 forint. A kórházak konyháiról tehát naponta 135 tonnányi meleg és hideg étel kerül a fekvő betegek tányerjába. Ez 20 ezer forint hiján kétmillió forint költséget jelent. Csakhogy ennek egyharmadát nem eszik meg a betegek, otthagyják tányerjükön, onnan pedig a mosléktárolóba jut. Minden széptetés nélkül: naponta több mint félmillió forint értékű, 45 tonnányi ételmaradékot szállítanak el a kórházakból.

Az okot keresve, kétségtelen felvetődik: talán baj van a kórházak minőségével?

Élete során viszonylag kevés ember kerül el a kórházba. Ha ő nem, akkor a családjában biztosan akad, aki megismeri a kórházi életet. Megoszlanak a vélemények a megfelelő és az ehetetlen fokozatok között. Nem eszi meg a beteg az ételt ha: hideg vagy fétlen, gyakran ismétlődik a menü, nincs gusztusosan találya, nagy az adag. Más a befogadóképessége, étvágya egy 40 évesnek és más a 80 éves, gyenge öregembernek. A betegélelmzésben viszont nincs „zónaadag”. Az összképhez tartozik az is, hogy sok beteg jóllakik a büfében vagy eltelik a hazaival, a „diétás” disznótoros káposztával, zsíros rántott hússal, s akkor már nem fizik a kórházi menü.

A magyar ember szeret a gyomrát, — ha beteg, még kényesebb rá — az étkezés befolyásolja közérzetét, hangulatát, az pedig kihat gyógyulására. A gyógyszer — esetleg a műtét — és a diéta egységet alkot a betegségek gyógyításában. Könynyű, vegyes, pépes, zsírszegény, sószegény ételek ha-

tásos összetétellel a kezelés fontos kiegészítői, gyorsítják a gyógyulást. Csak egyet kiragadva: a cukorbeteg esetében elsődleges a diéta megszabása, betartása. Az egészség mielőbbi visszanyerése azon is múlik, hogy az étel megfelelő mennyiségben, minőségben, a szükséges hőmérsékleten jusson el a beteghez. Ehhez az kell, hogy tökéletesen működjön a betegélelmzési lánc: az orvos megállapítja a diagnózist, tájékoztatja a dietetikust vagy a diétás nővért, aki összeállítja a gyógyításhoz szükséges ételek diétás sorát, milyen nyersanyagokból, hogyan készüljön az étel stb. Mindezt közli a konyhával, ahol az előírásoknak megfelelően készül az étel. Ezután következnek a szállítás speciális kocsikban, hőtartó edényekben, végül az étel kiosztása. A központi tállalóban a tányerőkon már előre, név szerint megjelölik, melyik ételt ki kapja. Ez az elmélet. S mi a valóság?

A fővárosi és vidéki kórházakban — kevés kivétellel — a betegélelmzési láncban még sok a javítanivaló. Kezdvé a kiindulási nál: az orvostudományi egyetemeken hat év alatt legalább 50 tárgyból vizsgáznak a hallgatók, de önálló tárgyként a diétetika nem szerepel, csak egyes betegségeknel utalnak rá. Ezt a szakutadást önképzéssel sajátítják el az orvosok. Pedig az alapokat az egyetemen kellene tanítani. Dietetikus, diétásnővér... Elméletben 100 ágyanként egy diétásnővért kell foglalkoztatni. Most az ország kórházaiiban összesen 400—500-an vannak, tehát a fele a szükségesnek. A hároméves egészségügyi főiskolán évente 30—40 dietetikus végez, vagyis a szakemberképzés az utánpótlás még hosszú távon gond lesz, ha csak átmeneti megoldásként nem szerveznek rövidített tanfolyamokat.

A konyhák többsége jól főz, a kórházi rekonstrukciókból nem maradnak ki az

élelmzési üzemek. A tanácsos is szorgalmazza korszerűsítésüket, gépesítésüket. A kritikus láncszem inkább a szállítás. Főleg a pavilonrendszerű, nagy — 1000—1500 ágyas — kórházak gyenge pontja ez. Az udvaron át kocsikban hordják a 3—20 literes edényekben zötykölődő ételt. Míg a konyhából a pavilonokig ér, majdnem teljesen kihűl. Jobb esetben — ahol van erre lehetőség — újból melegítik, aztán a nővér vagy a takarítónő tányerőkbá meri — szemérmékre. A cukorbeteg diétáját is, holott, nála a szénhidrát mennyisége grammhoz kötött. Ahol nincs tállalókonyha, ott mindez a folyosón zajlik le. A tömbépületekben már kedvezőbb a helyzet, ott megoldható a központi tállálás, s így jobb az étel minősége is.

Nálunk a diétetikának hagyományai vannak, nemzetközileg elismert a kórházi betegélelmzési rendszere. Csaknem egy évtizede alakult az Országos Dietetikai Intézet, ahol tudományosan foglalkoznak a betegélelmzés fejlesztésével. Budapest és vidéken már több kórházban alkalmaznak korszerű diétás rendszerelemetüket. Az Egészségügyi Minisztériummal együttműködve az intézet országosan megszervezte a megyei diétás szakfőorvosi hálózatot. Ennek feladata a többi között a diétetikai továbbképzés, amelyen a szervezés- és módszertani tudnivalókat is elsajátítják az orvosok, a diétás nővérek.

Elméletben tehát minden rendben lenne, csak a gyakorlati áttétel még sok helyen várat magára.

Pénz, munkaerő és szervezés kérdése, az egész — állítják az egészségügy szakemberei. Olyan, mint egy gordiuszi csomó... Persze, ha már ennyire pénzsűkésben vannak, előbb azon kellene változtatni, hogy ne kerüljön naponta több mint félmillió forint a moslékoskannákba.

H. A.

Egyedülálló lelet

A mezozoikus kor jura-korszakából, mintegy 150 millió évvel ezelőt fennmaradt ichtyosaurus csontvázat találtak Szaratóv közelében, Gornji település téglagyárának agyagbányájában. A Szovjetunióban ezen őssálat

maradványa most került először felszínre.

Az egyedi leletet most a szaratóvi Csernisevskij Tudományegyetem történelmi geológia- és paleontológiai tanszékén tanulmányozzák.